

Boek Claus tot op het bot gefileerd

Gebeurtenis: *Het jaar van de kreeft*, naar de roman van Hugo Claus **Gezien:** 27 oktober in de Harmonie, Leeuwarden
Gezelschap: Toneelgroep Amsterdam
Spel: Maria Kraakman, Gijs Scholten Van Aschat en Jeroen van Veen **Regie:** Luk Perceval **Bewerking:** Peter van Kraaij
Publiek: 450 **Nog te zien:** 27 november in Groningen
★★★★☆

Hugo Claus schreef fantastische toneelstukken. Waarom dan een roman op het toneel zetten? Het antwoord van Luk Perceval is simpel: hij vond Claus' toneelstukken over het algemeen te Vlaams en juist als Vlaming wilde hij bij Toneelgroep Amsterdam iets anders van de meester laten zien. Hij had het meest met *Het jaar van de kreeft*, dus ging hij de uitdaging aan om daar theater van te maken.

Gelukkelijk maakte Perceval en bewerker van de roman geen Claus-achtig toneelstuk, want dat zou een

pastiche geworden zijn, een verval-sing. Eerder is het een theatrale, bijna muzikale ode aan de roman, waarin de lezer Percival vormen heeft gevonden voor de beelden in zijn hoofd. 'Het boek was beter' is hier dus per definitie niet aan de orde.

Van Kraaij selecteerde en herschikte de teksten van Claus, zonder ze op een toneelmatige manier te 'dialogiseren'. Perceval van zijn kant lijkt zijn twee acteurs vooral fysiek te hebben afgemat om tot de kern van de twee geliefden en hun onmogelijke liefde te komen, zonder die personages te spelen.

Dat betekende ook dat vrijwel alles voor de rest geschrapt is: geen decor dat iets voorstelt, wel een peloton opblaaspoppen in de lucht, die vanzelf metaforisch gaan werken. Geen andere acteurs: het kind, de ex, de andere hopeloze vriendjes: Maria Kraakman en Gijs Scholten van Aschat duiden ze soms -

summier aan.

Ook de context van het verhaal wordt teruggebracht tot de essentie: het voortdurende samenzijn en uit elkaar gaan van twee mensen die niet zonder en niet met elkaar kunnen. Ieder moment van dat treffen en weer verlaten zindert, schuurt en brandt – tot het scheurt. En al die bewegingen golven weergaloos op de minimal music van de vleugel in de hoek met daarachter Jeroen van Veen.

Daarmee is het boek in zekere zin gefileerd tot op het bot. Voor de toeschouwer is die ontleding niet makkelijk om te zien. Twee mensen die elkaar zo intens verslinden en weer uitkotsen, je kijkt er ademloos naar, maar wilt het ook beter begrijpen. Is de reductie tot de harde, blote essentie misschien net te ver doorgesloten? Toch maar de roman (her)lezen dan. Wedden dat je deze twee daar terugziet?
HANS BRANS